

Goran Bertok

Kratka proza

Nedeljsko kosilo

Tistega čudnega dne se je Ženski sanjalo, da je dobila otroka in je prišla domov ter me našla kričečega sredi sobe. Hlipaje, s solznimi očmi sem jo ogovoril: "Ti boš moja mama, tvoja smrt me bo osvobodila, zaživel bom v trenutku nerazpoznavnosti tvojega obraza, izginjajočega pod drobečimi se kepami izsušene zemlje, ki bo padala v grob nekega vročega poletnega popoldneva, grob, izkopan tisto jutro, in najbrž ne bom govoril s človekom z lopato, ki gleda nekam daleč v lepe, redko posejane oblake, ki napovedujejo dolgo in vroče poletje..."

Nestrpno si bom pretegoval Ikarova krila in jih prosil, naj ti ne poškodujejo obraza, še zjutraj sem ti počesal lase, zdaj pa se mi zdi, da bom za sabo pustil vse in odletel tja, kjer se bom ponovno rodil, prav tak, kot sem bil, samo z drugim imenom."

Presenečeno me je pogledala, njena negotovost je bila globlja, kot si je dovolila pokazati na obrazu, nadetem za opravke tistega dne. Kljub nepričakovani spremembi toka dogodkov si je hitro opomogla in me nemudoma uvrstila v obrazec vzgoje rož, psov in otrok.

"Ja, ti si moj sin. In še zdavnaj potem, ko se bodo korenine dreves in trav vpletle v moje lase, ko bodo tekle žile in se bodo pretakali sokovi zemlje skozi moje telo, bo živela moja podoba v tebi in nobeno ime, noben videz, nadet iz strahu, bolečine in utrujenosti, je ne bo mogel izgnati. Moj sin boš in ni je stvari, ki bi jo lahko ukrenil zoper to!"

Nikoli nisva omenjala dogodkov tistega dne. Vse je potekalo normalno, brez presenečenj. Njen Mož, Mož Ženske, je postal moj Oče, ne da bi spregovoril eno samo besedo, ne da bi zahteval razlago.

Sedeli smo za mizo, lahko da je bila nedelja, prav gotovo je bilo to nedeljsko kosilo, krožniki in posvečena nujnost kosila je podeljevala našim videzom pridih trdnosti, prav nesramno sproščene ugneždenosti v krhkost minevanja, katerega zavedanja nismo mogli izriniti, pa če smo še tako zavzeto gledali v dno krožnika, iz katerega je počasi, ritmično in zanesljivo izginjala goveja juha s cmoki.

Samoa

Živi pod ognjenikom na otoku Samoi. Palmovi listi šelestijo in premikajo zrak, poln težkih vonjev brstečih cvetov in glasov živopisnih ptičev. Na bambusovi mizi, obdani s tremi prav takimi stoli, stoji steklenica iz palmove skorje izdelanega ruma. Njegov vonj zapolnjuje senco terase, s katere se odpira pogled na zaliv, v katerem se morje zajeda v zahodno stran otoka.

Sedi v pletenem stolu, v desnici pozibava kozarec, napol napolnjen z rumom, razredčenim z vodo iz gorskega izvira. Dve kocki ledu zvonko tolčeta ob tanko steklo kozarca.

Nato se umiri in pazljivo prisluhne: skoz šelestenje palmovih listov, skoz predirne krike dolgorepih ptičev razbira šum morja, razblinjajočega se v lenih valovih ob obali otoka. Sliši šum peska, zrn, ki jih gibajoča se voda kotali in dviguje po rahlo vzpenjajočem se nabrežju in jih odnaša pri svojem umiku. Prisluhne pomirjujočemu zvoku, ki bi hotel biti glas večnega ponavljanja, in ne misli, poskuša ne misliti ter se prepušča valovom podob, nedoločnim spominom, obrazom, ki jih je nekoč poznala, pa zdaj ni več tako trdno prepričana, da so resnični. In to ni več pomembno, ne tukaj, kjer ima čas drugačen vonj in okus, kjer so spomini drugačni, tukaj, kjer je vse tako živo, da ni časa za preteklost, za vse majhne smrti: najbrž so ostale nekje v neprehodnem spletu ovijalk, grmičevja, rastočih, brstečih, cvetočih in oglašajočih se dreves, ki poraščajo pobočje ugaslega vulkana. Konec je teka, konec je vprašanj. Sedi in molči. Kot da je prišla na konec. Ali na začetek. Zdaj je to dokončno vseeno.

Dan v njegovem življenju

Dan njenega pogreba je bil tako poprečen, da se naslednjega dne ni mogel spomniti niti tega, kakšno je bilo vreme tisti dopoldan. Vedel je zgolj to, da ni deževalo. Potem ko ni bilo nikogar več, da bi mu, stiskajoč roko, izrekel sožalje, se je odpravil proti svojemu stanovanju. Nikamor se mu ni mudilo. Šel bo kar peš, lagodno se razgledujoč po znanih ulicah. Nihče ga ne pričakuje. Časa ima dovolj. Dostikrat se mu zdi, da ne ve, kaj bi z njim.

Mogoče ga je poživila hoja ali pa je šlo zgolj za trenuten vzgib: pomislil je, da je lačen. Zavil je v restavracijo, mimo katere je že večkrat hodil, pa si ni nikoli vzel časa, da bi stopil vanjo, ali pa se mu je zgolj zdelo škoda denarja. Kakorkoli že, v njej še ni jedel, danes pa bo storil prav to.

Ob koncu kosila je zadovoljno ugotovil, da si je prav mojstrsko sestavil jedilnik: govejo juho z rezanci, teležji zrezek, pire krompir, mešano solato in kozarec črnega vina, pozabil je že, katerega. Posedel je še nekaj minut po tistem, ko je že plačal natakarju in mu pustil nekaj napitnine. Par za mizo v kotu, edina gosta poleg njega, sta odšla. Jedilnica je ostala prazna, to je bilo za tisto zgodnjo uro najbrž normalno.

Natakar je izginil skozi vrata, ki vodijo v kuhinjo. Ostane sam. Vseeno s prikritim pogledom preleti prostor jedilnice, preden dvakrat sito rigne. Z dlanjo si zakrije usta...

Bil je kar v redu dan, si je mislil, ko je odklepal vrata stanovanja, čeprav je zjutraj kazalo, da bo bolj mukotrpen. Vstopil je, zaprl vrata, jih zapahnil ter dvakrat obrnil ključ v ključavnici. Samodejno je privzdignil pokrovček na vratnem kukalu in preveril, ali je kdo na hodniku. Vse je mirno. Sezuje si čevlje in jih skrbno postavi v kot. Nato odide proti stranišču, natikajoč si mehke copate. Razkrečen pred straniščno školjko si bo z olajšanjem izpraznil mehur, rahlo prdnil in z jezikom pobsrkal za ostanki hrane pod umetnim zobovjem.

Prav lep dan, si je sam pri sebi, skorajda na glas, rekel, odpenjajoč si gumbe na hlačnem razporku.

* * *

Ljubil jo je bolj, kot je mislil, da lahko ljubi. Ona pa je nekega dne odšla. Svoji žalosti je lahko dal ime.

Posedal je doma, nikamor ni hodil, nihče ga ni obiskoval. Dobil je njeno pismo. Dan kasneje je izginil. Ni ga bilo nazaj. Zelo dolgo ne. In nikogar ni bilo, ki bi žaloval za njim.

Vrnil se je star in zlomljen. Padeč se mu je zdel toliko večji, kolikor bogatejše in polnejše je bilo njegovo prejšnje življenje. Ni se prepuščal žalosti. Bil je samo utrujen, kot popotnik po dolgi poti, ko si želi samo počitka, potem ko so mu vsa doživetja nezaustavljivo spolzela med prsti.

Dovolj je bil pameten, da se je odpovedal vlogi modrega starca, temu, da bi podučeval druge, delal iz nuje vrlino. Pred ničnostjo in nesmisлом je stal brez patetike, žalosti in jeze. Izkoristil je svoj čas, odigral je svojo vlogo, kolikor je mogel dobro. Srečen konec ga, cinika in esteta, ne bi bil dostojen. Kljub temu ga je iskal in lovil, zaradi iskanja samega.

Sedel je v razpadajoči hiši, zaprt pred svetom, in se igral s svojim znanjem, izkušnjami in spomini. Ko je njegovo telo pokazalo resne znake propadanja, se je ubil. Zapustil ni niti lista popisanega papirja, po katerem bi lahko sklepali, kako je živel. Vsekakor ni bolehal za poceni altruizmom.